

MEDDELELSER

FRA

DET NORSKE MYRSELSKAP

Nr. 6

Desember 1952

50. årgang

Redigert av Aasulv Løddesøl.

SØKNAD OM STATS BIDRAG OG FORSLAG TIL BUDSJETT FOR 1953.

Det norske myrselskap har sendt Landbruksdepartementet følgende søknad om statsbidrag for kommende budsjettertermin:

Til
Landbruksdepartementet,
Oslo.

Det norske myrselskap søker herved ærbødigst om statsbidrag for budsjetterterminen 1. juli 1953—30. juni 1954, stort

kr. 195.000,00

til selskapets ordinære virksomhet.

Som bilag til søknaden følger vedlagt:

1. Forslag til driftsbudsjett for Det norske myrselskap for kalenderåret 1953.
2. Forslag til driftsbudsjett for Det norske myrselskaps forsøksstasjon på Mæresmyra og for spredte forsøks- og demonstrasjonsfelter omkring i landet for 1953.
3. Langtidsprogram for 1954—57 vedkommende brenntorvproduksjonen.
4. Det norske myrselskaps søknad om statsbidrag for kalenderåret 1952.
5. Det norske myrselskaps årsmelding og regnskap for kalenderåret 1951.
6. Søknad av 8/1—52 om statsbevilgning i forbindelse med forslag til økt beredskap.

I tillegg til den ordinære virksomhet som vil forutsette et statsbidrag som nevnt foran, vil vi — under henvisning til Landbruksdepartementets anmodning i skrivelse av 28. juni d. å. — minne om det av Myrselskapet pr. 1. august i år fremlagte langtidsprogram for 1954—1957 vedkommende økning av

brenntorvproduksjonen. Dette program forutsetter en samlet bevilgning stor

kr. 350.000,00

i løpet av kommende 5-års periode til forsøk m. v. og innkjøp av diverse materiell (kfr. bilag 3).

Da styret anser det for meget viktig at disse forsøk kommer i gang allerede fra våren 1953, bør det allerede på statsbudsjettet for kommende termin oppføres et passende beløp til igangsettelse av den foreslåtte forsøksvirksomhet. Beløpets størrelse vil være avhengig av hvor hurtig departementet mener denne sak bør fremmes, men vi skulle anta at *kr. 100.000,00* vil være nødvendig 1. år, da det vil gå med relativt store beløp til anskaffelser ved starten.

Litt om Myrselskapets viktigste arbeidsoppgaver for tiden.

1. Brenntorvproduksjonen og jordvernarbeidet.

Det ble i vår fra Landbruksdepartementets tømmer- og trelastkontor sendt ut en oppfordring til størst mulig produksjon av innenlandsk brensel, da en antok at knappheten på kull i Europa ville vedvare en tid fremover. Storparten av brenselbehovet til boligoppvarming måtte derfor dekkes av ved og torv, ble det anført.

For å fremme produksjonen av brenntorv fremsatte Landbruksdepartementet i vår proposisjon om statsgaranti for avsetning av maskintorv til bruk i brenneterminen 1953—54. For brenneterminen 1952—53 eksisterte det allerede statsgaranti, ifølge stortingsvedtak av 18. april 1951. Den nye garanti ble gitt den 19. mai i år, og produsentene var derved sikret avsetning, i hvert fall til redusert pris (90 % av gjeldende maksimalpris) for 2 år fremover. Likeså ble et forslag om å heve prisene på brenntorv som Myrselskapet hadde fremsatt, vedtatt av Prisdirektoratet ved kunngjøring av 20. mars i år. Den gjeldende subsidiering for maskintorv ble dessuten av Landbruksdepartementet foreslått opprettholdt.

Mulighetene for årets maskintorvproduksjon lå altså vel til rette i vår. Det store skremmebildet for produsentene var imidlertid forrige års eksepsjonelt slette værforhold, da atskillig brenntorv gikk tapt p. gr. a. det stadige regnvær fremover ettersommeren og høsten. Rent psykologisk lå m. a. o. forholdene for stor, maskinell brenntorvproduksjon ugunstig an i vår, kanskje ugunstigere enn noen gang under siste brenselkrise.

Når det gjelder støtten til brenntorvproduksjonen i form av lån av Statens Torvlånefond, så har det også denne sesong innløpet en rekke søknader om driftslån, men ganske få om nye anleggslån. Det er hittil i år innvilget 13 driftslån til et samlet beløp av *kr. 451.500,00* og 2 nye anleggslån til i alt *kr. 25.500,00*, eller i alt 15 lån til et samlet beløp stort *kr. 477.000,00*. P. gr. a. visse produksjonshemmende forhold, bl. a. dyp tele i myrene i vår overalt hvor snø-

dekket var lite, kom produksjonen over Østlandet meget sent i gang flere steder. Dette har ført til at produksjonen blir mindre enn antatt. Alle driftslån er derfor ikke blitt nyttet fullt ut, da lånenes størrelse er betinget av en viss produksjon.

Når det gjelder forholdene på arbeidsmarkedet, så har det vært lettere å skaffe habile folk til torvdriften i sommer enn på flere år. Dette har lettet driften ganske betydelig ved enkelte anlegg, men skremt av det dårlige vær på ettersommeren i fjor, innstilte de aller fleste produksjonen meget tidlig denne sesong. Dette har også ført til mindre produksjon enn vanlig ved flere av maskintorvanleggene på Østlandet, men til gjengjeld er det håp om at kvaliteten av maskintorven jevnt over blir atskillig bedre enn i fjor.

Produksjonen av torvbriketter ved landets eneste fabrikk av denne art lå i år meget gunstig an fra våren av. Det ustabile værforhold i siste del av juli og størsteparten av august måned, har imidlertid gjort håpet om «rekordproduksjon» ved nevnte anlegg illusorisk. Det skulle m. a. o. også i år vise seg at produksjonen av torvbrensel er sterkt avhengig av værforholdene enten det gjelder torvbriketter eller maskintorv.

Stikktorvproduksjonen i kystbygdene på Vestlandet, Trøndelag og Nord-Norge, som jo er den dominerende form for produksjon av torvbrensel i vårt land, har i år, særlig i Nord-Norge, vært begünstiget av gode værforhold. Det er derfor grunn til å anta at det produserte kvantum er atskillig større enn i fjor. Endelig statistikk over årets brenntorvproduksjon vil først foreligge senere på høsten.

Konsulentarbeidet vedkommende brenntorvproduksjonen har som vanlig vært ganske omfattende. Dette gjelder både maskintorvproduksjonen — særlig alle anlegg som har lån av Torvlånefondet — og stikktorvproduksjonen, hvor det stikkes torv på grunn myr og som følgelig er utsatt for jordødeleggelse. Planlegging av kanaler og torvtransportveier for å hindre jordødeleggelse vil bli fortsatt, men da det hittil bare har vært ytet statsstøtte til anlegg av kanaler, har det ikke lyktes å vekke interessen for større fellesanlegg når det gjelder brenntorvdrift i kystbygdene. Det er imidlertid adgang til å søke om statsbidrag også til torvtransportveier. Det er Landbruksdepartementet som støtter slike tiltak under kap. 658, men da bevilgningen under dette kapitel er liten, har departementet funnet å måtte avslå søknader som er innsendt. Myrselskapets styre har derfor i forbindelse med det utarbeidede langtidsprogram for brenntorvproduksjonen (bilag 3) — foreslått at bevilgningen under denne post økes fra kr. 50.000,00 som nå til minst kr. 100.000,00. En mener nemlig at anlegg av atkomstveier til fjerntliggende brenntorvmyrer er et viktig ledd i arbeidet for å stanse den urasjonelle og ødeleggende torvdrift som fremdeles pågår i mange kystbygder.

Av større brenntorvundersøkelser som gjenstår i år på arbeidsprogrammet kan nevnes Eiklandsfeltet i Buksnesdalen i Bjørn-

skinn herring. Dette er et av Ny Jord's bureisingsfelter hvor det skal foretas nøyaktige undersøkelser av brenntorvressursene som står til disposisjon for bureiserne.

Når det gjelder Myrselskapets retningslinjer for fremme av brenntorvproduksjonen i årene fremover, så er disse opptrukket i det langtidsprogram som pr. 1. august i år ble sendt det ærede departement. Vi gjentar her de viktigste punkter, nemlig den faglige undersøkelses- og veiledningstjeneste og utbygging av forsøksvirksomheten. Dette vil kreve økt statsstøtte, men vi anser oppgavene for å være så viktige at de er verd å ofre midler på.

Vi skal til slutt under dette avsnitt nevne at det i år ved Myrselskapets eget brenntorvanlegg i Våler i Solør («Torvskolen») er produsert ca. 2.100 m³ god brenntorv. Dette er noe mindre enn i fjor. Den vesentligste årsak til dette er den enkle kjennsgjerning at det ikke hadde lyktes å få avsatt en større del av fjorårets produksjon, som fremdeles stod i stakker på myra og derved hindret årets torvdrift. Vi nevner dette eksempel da det er et forhold som går igjen ved en rekke anlegg i år.

2. Torvstrøproduksjonen.

Produksjonen av torvstrø har de senere år vært sterkt hemmet av mangel på arbeidshjelp. I år har det vært noe lettere å få tak i folk, og en antar at produksjonen av den grunn vil bli større enn de nærmest foregående år, vel å merke hvis værforholdene blir så pass gunstige fremover høsten at den strøtorven som står ute i stakker («kuber») blir berget. Årets produksjonsresultat vil imidlertid først foreligge ved nyttårsskifte.

Spørsmålet om å erstatte den manuelle arbeidskraft ved stikken av strøtorva er selvsagt like aktuelt som før, selv om det akkurat i øyeblikket har vært litt lettere å skaffe folk. Av nye tiltak på dette område kan nevnes at bestyrer A. Bølgen ved A/S Østlandske Torv, holder på med konstruksjon av en ny type stikkemaskin bygget på sagsprinsippet. Myrselskapet har støttet Bølgen økonomisk i hans forsøk på å løse dette spørsmål, og det har også lyktes å få en del midler av Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Forskningsråd til arbeidet. Bølgens idé og tegninger har vært forelagt maskintekniske spesialister ved Landbruksteknisk Institutt, som har uttalt seg meget rosende om hans forslag til løsning av spørsmålet.

I vår søknad om statsbidrag for inneværende år har vi nevnt at vår torvkonsulent, ingeniør A. Ording, arbeider med forbedring av en innkjøpt svensk strøtorvskjæremaskin, den såkalte Karlssons modell. Dette arbeid fortsetter fremdeles. Ording har nylig besøkt Sverige hvor denne maskin har vært gjenstand for betydelige forbedringer. Han uttaler på grunnlag av det inntrykk han fikk ved å studere maskinen i bruk, at den arbeider hurtig og praktisk talt

automatisk. Det er m. a. o. en mulighet for at en nå er kommet så langt i Sverige at en snart kan vente en løsning på dette for torvstrøproduzentene meget viktige spørsmål.

Myrselskapet har i de senere år vært stadig på jakt etter nye ting som måtte komme frem i andre land på det her nevnte område. Vår siste undersøkelse gjelder Tyskland, men heller ikke der er det fremstilt en stikkemaskin for strøtorv som man kan anbefale ennå. Det arbeides imidlertid ivrig med spørsmålet, bl. a. av dr. ing. C. Neynaber ved Torfinstitut Hannover. En holder det ikke for utelukket at det i nær fremtid kan foreligge nytt av interesse også derfra.

Av konsulentarbeider på torvstrøindustriens område hittil i år må nevnes assistanse ved bygging og innredning av 3 nye fabrikker som ble påbegynt forrige år, ominnredning av noen eldre fabrikker samt myrundersøkelser for en del påtenkte mindre strøtorvanlegg. Det gjenstår for øvrig en del rekvisisjoner vedkommende torvstrødrift som vil bli tatt i løpet av høsten.

Av torvlån til torvstrødrift er hittil i år innvilget 2 nye driftslån med tilsammen kr. 48.000,00.

Ved Myrselskapets egen torvstrøfabrikk i Våler i Solør antas produksjonen av torvstrø i år å bli ca. 10.000 baller hvis tørkeforholdene blir noenlunde bra fremover høsten.

3. Myrundersøkelser i dyrkingsøyemed.

Den største oppgaven som vi har hatt av denne art i år er en undersøkelse av det såkalte «Fauskefeltet» i Nordland. Feltet er oppgitt til ca. 6000 dekar, og herav utgjør myrene det største areal. Myrområdene innen feltet er undersøkt både med hensyn til myrtype, fortorvingsgrad, dybdeforhold og undergrunn, og en rekke myrprøver er tatt ut til kjemiske analyser. De utførte boringer m. v. knytter seg til en ca. 8 km lang basislinje som ble stukket ut langs etter feltet, og til en rekke tverrprofiler på basislinjen i 100 m avstand. I tverrprofilene er det boret med 50 m avstand mellom boringpunktene, og ved samtlige boringpunkter er fortorvingsgraden bestemt for hver $\frac{1}{2}$ m i profilet. Basislinjen og alle viktige tverrprofiler er nivellert. Selve kartleggingsarbeidet er derimot foretatt av jordskifte kandidat Skare m. fl. De undersøkelser som er foretatt skulle danne et godt grunnlag for det videre planleggingsarbeid som vil bli utført av Nordland landbruksselskaps funksjonærer.

Av andre noe større dyrkingsfelter som er undersøkt i løpet av sommeren kan bl. a. nevnes Skårenmyra i Brønnøy. Dessuten kan nevnes kartlegging m. v. av en del av Solemdalsfeltet i Bolsøy herred med tanke på oppdyrking i forbindelse med anlegg av en påtenkt sauefarm. Vi må også nevne foretatte befaringer i forbindelse med myrdyrking, først og fremst av de store myrviddene i Sør-Rana og Nesna herreder beliggende mellom Sletten i Sør-Rana og Myklebostad

i Nesna. Det dreier seg om flere tusen mål som ligger meget laglig til for oppdyrking like ved bygdeveien til Mo i Rana. En del av myrene her er godartede grasmyrer og vel egnet for dyrking. Da avsetningsforholdene her skulle være gode, vil vi anbefale at det arbeides videre med spørsmålet om å søke disse store myrstrekninger utnyttet på en mer rasjonell måte enn hittil.

På Østlandet er det også foretatt undersøkelse av flere større og mindre myrer som tenkes dyrket. Vi nevner særskilt: Undersøkelse og planlegging av et par større dyrkingsfelter i Våler i Solør, undersøkelse av større myrstrekninger i fjellområder i Rollag i Numedal og undersøkelse av Jordmyrene i Gjerdrum almenning.

Også i år har Myrselskapet foretatt en del myrundersøkelser i forbindelse med synking av myr og jordvernsspørsmål for øvrig. Av slike kan vi bl. a. nevne undersøkelse av Torvmyra i Eide for Statens Ungdoms- og Idrettskontor og av Stormyra i Bardu for Forsvarets Anleggsdirektorat. I førstnevnte tilfelle gjaldt det å undersøke om vedkommende myr kunne brukes til anlegg av idrettsplass for derved å spare verdifullere grunn. I sistnevnte tilfelle gjaldt undersøkelsen om torven i vedkommende myr egnet seg til anlegg av et grasdekke på de partier av Bardufoss flyplass som nå er dekket av sand og grus. Fra slike partier er det nemlig en sterk sandflukt som i høg grad sjenerer flytrafikken. Da torven i større deler av Stormyra allikevel må fjernes av hensyn til anlegg av betongdekke for startbaner m. v., ville det kunne spares meget både i tid og penger ved å bruke denne istedenfor å måtte kjøpe og frakte annen jord langveisfra. Dette ville dessuten forutsette avtorving, som kan forårsake jordødeleggelse eller forringelse av allerede dyrka mark ved at det øverste moldlaget fjernes. Heldigvis ga undersøkelsen et gunstig resultat hva torvens omdannelsesgrad angår, og den kunne derfor anbefales brukt til det nevnte formål.

Vi har også foretatt nivellement med tanke på synkingsundersøkelse av deler av Nærebø—Beislandsmyrene i Landvik. Det foreligger her fra begynnelsen av 1920-årene nivellement med høydeangivelser i tilknytning til fastmerker i fjell før oppdyrkingen ble påbegynt. Synkingen etter den senere foretatte dyrking skulle altså kunne beregnes. Den opprinnelige kartlegging og nivellering ble foretatt ved Landbruksingeniøren i Telemark og Aust-Agder fylker i forbindelse med utarbeidelse av kanaliseringsplaner for myrene.

I forbindelse med synkingsundersøkelser på myr kan nevnes at konsulent Hovde i sommer har tatt opp detaljert kart med nivellement over forsøksstasjonen på Mæresmyra. Her har forsøksleder Hagerup ved omgrøfting av myra etter 25 års bruk påvist en synking av 25—30 cm hvor myra har vært drevet skiftevis med åker og eng. Hvor myra har lagt til permanent eng har synkingen i samme tidsrom vært 15—20 cm. Det er nå meningen å få et grunnlag for mest mulig nøyaktige undersøkelser over synkingen i fremtiden etter den omgrøfting som nå foretas på de gamle feltene.

4. Myrinventering.

Da Myrselskapet for tiden ikke har noen mann som helt kan ofre seg for myrinventering, er det bare mulig å drive disse undersøkelser som utfyllingsarbeid. I år har samtlige konsulenter vært så sterkt opptatt med de løpende arbeider at inventering først har kunnet påbegynnes på ettersommeren. Det er den del av Veøy herred som ligger sør for Langfjorden som står for tur. Tidligere er det foretatt myrinventering i den del av Veøy som ligger på Moldehalvøya. Vi mener å kunne bli ferdig med dette herred i løpet av høsten hvis ikke noe uforutsett støter til.

I betraktning av at myrinventering — etter styrets mening — er av betydelig interesse ved planlegging av nye tiltak i myrrike distrikter kan en bare beklage at denne viktige gren av Myrselskapets virksomhet p. gr. a. manglende bevilgninger ikke blir drevet i større omfang enn tilfelle har vært i de senere år.

5. Forsøksvirksomheten i myr dyrking.

Denne gren av Myrselskapets virksomhet er særskilt omtalt av forsøksleder Hagerup i forbindelse med budsjettforslaget for forsøksstasjonen (bilag 2). Antallet av forsøksfelter på Mæresmyra er i alt 68 og av spredte forsøks- og demonstrasjonsfelter har vi for tiden 17, hvorav 1 er nyanlagt i år, nemlig et dyrkingsfelt i Fiplingdal. Videre kan nevnes at det i sommer er foretatt undersøkelse og gitt forslag til plan for et påtenkt dyrkings- og gjødslingsfelt i Ullnes Sameie i Nord-Aurdal som Valdres jordbruksskule på Leira har tenkt å anlegge. Feltet ligger i ca. 970 m h. o. h. og hensikten er å få vissnet for at de store myrvidder som finnes i sameiestrekningene i Valdres i ca. 1000 m h. o. h., lar seg utnytte til kultarbeider og høyavl. Det ville være av stor interesse for de mange små bruk nede i dalen om resultatet ble gunstig, da en i så fall kan gå inn for oppdyrking i stor stil her og derved gjøre disse småbrukene mere selvhjulpne.

Vi kan også nevne at Myrselskapet i sommer har anlagt et forsøk med moltedyrking på myra Norrinso i Brandval-Finnskog. Forsøket omfatter både forskjellige dyrkings- og gjødslingsspørsmål, og det har vært relativt dyrt å anlegge da det bl. a. har vært nødvendig å inngjerde feltet. Imidlertid har det lyktes å få ekstra midler til dekking av utgiftene til anlegget av feltet. Det er A/S Kali-Fordeling og Norsk Hydro som har yttet økonomisk støtte i dette tilfelle.

Hva angår anlegg av en forsøks- eller studiegård i maskinell myr dyrking og bureising m. v. i Nord-Norge som Myrselskapet fremsatte forslag om allerede i 1949, så er denne saken blitt skutt ut til fordel for anlegg av en maskinstasjon og opplæringsanstalt i maskinbruk. Myrselskapets styre har i en uttalelse av 6. desember 1951 til de interesserte landbruksselskaper og Sortland kommune, hvor studiegården skulle ligge, gitt sin fulle

tilslutning til opprettelsen av en maskinstasjon m. v. som foreslått. Styret har videre presisert at det ikke ser noe motsetningsforhold mellom disse planer og de retningslinjer for anlegg av en studiegård i maskinell myr dyrking som Myrselskapet har lagt fram. Vi fremsetter derfor ikke noe forslag i forbindelse med vårt budsjett for kommende termin, da vi håper at saken nå vil bli løst på en eller annen måte i sammenheng med utbyggingsprogrammet for jordbruket i Nord-Norge. Vi henviser i denne forbindelse til uttalelse fra Stortingets landbrukskomite i «Budsjett-innst. S. nr. 175 — 1952», hvorfra vi siterer:

«Myrselskapets tidligere planer om forsøksgård i maskinell nydyrking på Vikeid i Sortland kan nå bli aktuelle og eventuelt realiseres i forbindelse med opprettelsen av maskinstasjonen på Vikeid. Denne sak er omhandlet i St. prp. nr. 159 (1951) hvor der forutsettes et intimt samarbeid med Det Norske Myrselskap, noe som komiteen i sin innstilling til nevnte proposisjon har sagt seg helt enig i. Komiteen går ut fra at Myrselskapet senere til denne spesielle oppgaven blir bevilget de nødvendige midler.»

Merknader til budsjettforslaget.

Utgifter:

Postene 1—14 gjelder — i likhet med vårt budsjettforslag for inneværende år — den virksomhet som drives ved eller direkte fra Hovedkontoret. Samlet utgiftsbudsjett for 1953 er kr. 143.500,00 eller kr. 19.500,00 mer enn budsjettet med for 1952. Det er en samlet lønnsstigning på kr. 15.930,00 som skyldes indekstilleget pr. 15/9—1951, som det ikke var budsjettet med for 1952, samt lønnstilleget pr. 1/4—1952. Videre har to av konsulentene og en kontorassistent opptjent hvert sitt alderstilleget som kommer til å virke hele 1953. For inneværende år gjør disse tillegg seg bare delvis gjeldende.

Av andre poster som er økt må først og fremst nevnes stigning i reise- og håndtlangerutgifter, som er oppført med kr. 4.000,00 mer enn i fjor. Kontorutgifter og utgifter til analyser er også økt med henholdsvis kr. 250,00 og kr. 300,00 p. gr. a. høyere portotakster og større analyseutgifter. Til fradrag kommer at det er budsjettet med henholdsvis kr. 500,00 og kr. 480,00 mindre til Trøndelag Myrselskap og til diverse utgifter enn i vårt forrige budsjettforslag.

Post 15 gjelder Torvskolen i Våler. Det er i år budsjettet med bare kr. 1.000,00 i utgifter, dvs. kr. 1.000,00 mindre enn i fjor. Særlig vedlikeholdsutgiftene antas å bli noe mindre enn regnet med for 1952.

Postene 16—19, som gjelder forsøksdriften på Mæresmyra og spredte forsøk, lyder på tilsammen kr. 105.500,00 mot kr. 96.500,00 i forrige budsjettforslag. Stigningen utgjør følgende kr. 9.000,00. Herav utgjør lønnsøkningen p. gr. a. indeks-tillegg og lønnstillegg til funksjonærene kr. 5.500,00 og stigningen i arbeidslønningene kr. 4.500,00. Noen av de andre poster avviker en del fra forrige års budsjettforslag, men slik at økning og nedgang oppveier hverandre. Forsøksleder Hagerup har for øvrig kommentert forslaget nærmere i sine merknader til budsjettet (bilag 2).

Inntekter:

Post 1, medlemskontingenten, er oppført med samme beløp som i fjor.

Post 2, renter av legater til fri disposisjon, er økt med kr. 500,00.

Post 3, renter av legater til fordel for myrdyrkingen, er oppført uforandret.

Post 4, inntekter av tidsskriftet, er oppført med samme beløp som i fjor.

Post 5, inntekter ved Torvskolen i Våler, er oppført med samme beløp som i fjor. Vi håper at såvel brenntorvproduksjonen som torvstrøproduksjonen kan holdes på et noenlunde tilsvarende nivå som de nærmest foregående år. Det har imidlertid vært en nedgang i produksjonen av brenntorv i år, og inntektene av brenntorvdriften for inneværende kalenderår vil derfor ikke bli så stor som vi budsjetterte med for 1952.

Postene 6 og 7, inntekter av gårdsdriften og husleie ved Forsøksstasjonen, er økt med henholdsvis kr. 2.000,00 og kr. 200,00.

Post 8, private bidrag, er oppført uforandret.

Post 9, distriktsbidrag og diverse refusjoner, er redusert med kr. 200,00 sammenliknet med forrige budsjettforslag.

Post 10, statsbidrag, er oppført med kr. 25.000,00 mer enn for inneværende år. Til belysning av hvorfor dette har vært nødvendig kan nevnes at den samlede lønnsstigning ved selskapets drift utgjør kr. 25.930,00, hvorav kr. 21.430,00 gjelder de fast ansatte funksjonærer og kr. 4.500,00 gjelder arbeidere ved Forsøksstasjonen på Mæresmyra. Stigningen på enkelte andre poster er altså mer enn opphevet ved økning av enkelte av inntekstpostene.

Slutningsbemerkninger:

For inneværende budsjettermin utgjør det bevilgede statsbidrag til Myrselskapet tilsammen kr. 129.000,00 fordelt med henholdsvis kr. 64.000,00 på Landbruksdepartementets landbrukskontor og kr. 65.000,00 på skogkontoret. I tillegg hertil har vi pr. 13. august i år søkt om å få refundert lønnstillegget som ble vedtatt av Stortinget i sommer.

Dette utgjør for tidsrommet 1/4—52 til 30/6—53 kr. 17.771,60. Styret håper at denne søknaden blir innvilget. Statsbidraget for inneværende termin skulle da bli tilsammen kr. 146.771,60.

For kommende termin er det under myrinventeringen budsjettert med lønn og reiseutgifter m. v. til en assistent som vi ikke har hatt bevilgning til i år. Stillingen har nemlig ikke vært besatt siden assistent Reidar Lund gikk over i landbrukslærerstilling for noen år siden. Det beløp som gjelder assistenten utgjør kr. 14.800,00 eller rundt regnet kr. 15.000,00 hvis en tar hensyn til at det blir tatt ut flere analyseprøver når 2 mann er knyttet til arbeidet (lønn kr. 9.800,00, reiseutgifter og håndtlangerhjelp kr. 5.000,00, analyser kr. 200,00). Styret finner at det er på høy tid at denne stillingen blir besatt på ny, ikke minst av hensyn til krav om myrinventering, herunder også mer detaljerte myrundersøkelser som vi antar vil melde seg, kanskje helst i forbindelse med utvidet myr dyrking på større felter i Nord-Norge.

Ønskeligheten av å bygge ut såvel myrundersøkelsene som myrinventeringen og den tekniske forsøksvirksomhet innen brenntorv- og torvstrøindustrien, er det for øvrig gjort rede for i vår skrivelse til Landbruksdepartementet av 8. januar i år (bilag 6). I denne forbindelse vil vi referere hva Stortingets landbrukskomite skriver i Budsjettinst. S. nr. 175—1952:

«Komiteen finner at Myrselskapets virksomhet er av meget stor betydning særlig nå når interessen for og omfanget av nydyrkingen er sterkt økende. På grunnlag av Myrselskapets fremlagte lønnsbudsjett som viser sterk stigning og med henblikk på selskapets økende arbeidsoppgaver er komiteen av den mening at tilskottet er noe for snaut. Selskapet har på grunn av den anstrengte økonomi vanskelig for å beholde sine dyktige fagfolk og dette vil være til stor skade for selskapets framtidige arbeid i jordbrukssektoren. En noe større økning av tilskottet ville derfor komiteen ha ansett som både påkrevet og forsvarlig.»

Det norske myrselskaps styre vil ut fra de betydelige samfunnsmessige interesser som knytter seg til selskapets virksomhet, innstendig henstille til det ærede Landbruksdepartement å imøtekomme vår søknad om statsbidrag for kommende budsjettermin overensstemmende med vårt forslag.

Likelydende søknader er sendt både Landbruksdepartementets landbrukskontor og skogkontor.

Fremlagt og vedtatt på styremøte den 29. august 1952.

DET NORSKE MYRSELSKAP

Gunnar Holmsen.
(sign.)

Aasulv Løddespl.
(sign.)

Bilag 1.

Forslag til budsjett for Det norske myrselskap for kalenderåret 1953.

Utgifter:

<i>A. Hovedkontoret.</i>		
1. Lønninger	kr.	40.300,00
2. Torvteknisk konsulent	»	6.000,00
3. Myrundersøkelser i lavlandet	»	2.500,00
4. Myrundersøkelser i høgfjellet	»	1.500,00
5. Bidrag til Trøndelag Myrselskap	»	1.500,00
6. Møters konto	»	1.000,00
7. Tidsskriftet	»	4.500,00
8. Kontorutgifter og revisjon	»	7.250,00
9. Bibliotek og trykksaker	»	300,00
10. Analyser	»	300,00
11. Depotavgift	»	350,00
12. Myrinventeringen:		
Lønninger, 2 mann (hvorav 1 assist.)	kr.	24.450,00
Reiseutgifter og håndtlangerhjelp (2 arbeidslag)	»	10.000,00
Kjemiske og botaniske analyser	»	550,00
	»	35.000,00
13. Konsulentvirksomheten i kyst- bygdene:		
Lønninger, 2 konsulenter	kr.	31.500,00
Reiseutgifter og kontorhold	»	10.000,00
Kjemiske og botaniske analyser	»	500,00
	»	42.000,00
14. Diverse utgifter (torvstatistikk, propaganda m. v.)	»	1.000,00
	Kr.	143.500,00
<i>B. Torvskolen i Våler:</i>		
15. Grunnavgifter, assurance, vedlikehold m. v.	»	1.000,00
<i>C. Forsøksstasjonen på Mæresmyra:</i>		
16. Funksjonærlønninger	kr.	31.700,00
17. Driftsutgifter (jfr. bilag 2)	»	62.300,00
18. Andre utgifter (jfr. bilag 2)	»	4.000,00
19. Ekstraordinære utgifter til felles vannverk m. v.	»	7.500,00
	»	105.500,00
Tilsammen		kr. 250.000,00

Inntekter:

1. Medlemskontingent	kr. 3.500,00
2. Renter av legater til fri disposisjon	» 12.200,00
3. Renter av legater til fremme av myr dyrkingen	» 2.200,00
4. Inntekter av tidsskriftet	» 3.500,00
5. Inntekter ved Torvskolen i Våler (forpakkings- avgifter m. v.)	» 7.000,00
6. Inntekter ved Forsøksstasjonen på Mæresmyra ..	» 18.000,00
7. Husleie på Mæresmyra	» 1.800,00
8. Private bidrag	» 4.000,00
9. Distriktsbidrag og diverse refusjoner	» 2.800,00
10. Statsbidrag	» 195.000,00

Tilsammen kr. 250.000,00

Bilag 2.

**Forslag til budsjett for Det norske myrselskaps forsøks-
søksstasjon på Mæresmyra og spredte forsøks- og demon-
strasjonsfelter omkring i landet for kalenderåret 1953.**

Driftsutgifter:

1. Forsøk og gårdsdrift	kr. 43.000,00
2. Spredte forsøks- og demonstrasjonsfelter »	3.000,00
3. Analyser	» 800,00
4. Trygding, kontorhold, avgifter, litte- ratur m. v.	» 4.400,00
5. Kontorhjelp	» 3.500,00
6. Vedlikeholdsutgifter	» 6.000,00
7. Reiseutgifter til forsøksleder og assi- stent	» 1.200,00
8. Særtrykk av artikler	» 400,00

kr. 62.300,00

Andre utgifter:

1. Grunnforbedringer	kr. 2.400,00
2. Diverse innkjøp av redskaper og til kontoret	» 1.600,00

» 4.000,00

I alt utgifter kr. 66.300,00

Ekstraordinære utgifter:

Andel i utgifter til felles vannverk og til stikkledninger til styrerbolig og forsøksstasjon	kr. 7.500,00
Inntekter ved forsøksstasjonen	kr. 18.000,00

*Merknader til forslaget.**Driftsutgifter:*

- Post 1. Her er en økning på kr. 4.500,00 fra forrige år. Økningen har sin grunn i de tariffmessige lønnsforhøyelser til arbeidslønningene pr. 15/9 1951 og 15/4 1952.
- Postene 2, 3, 7 og 8 er oppført uforandret fra forrige år.
- Post 2. Vi har tenkt å få til avkastningskontroll på det grøttefeltet på mosemyr som er dyrket til beite på Lønnsmyra i Røra herred. Noen slik kontroll har vi ikke kunnet utføre av mangel på midler. Feltet må settes i bedre stand til slik kontroll enn det f. t. er.
- Post 4 er økt med kr. 200,00 fra forrige år.
- Post 5. Denne er oppført med samme beløp som i fjor. Vi har ennå ikke kunnet få noen slik kontorhjelpe av budsjettmessige omsyn. Jeg har før påpekt nødvendigheten av kontorhjelpe og håper at det må lykkes å få en fast ordning.
- Post 6. Her er en økning på kr. 1.500,00 fra i fjor. Dette har sin grunn i stigning både på materialer og arbeidslønninger.

Andre utgifter:

- Post 1. Det er oppført det samme beløp som forrige år. Oppgrøftinga av jorda ved forsøksstasjonen må fortsette.
- Post 2. Til diverse anskaffelser er oppført kr. 200,00 mindre enn i fjor.

Ekstraordinære utgifter:

Til felles vannverk for bebyggelsen omkring Mære st. ble i fjor ført opp kr. 10.000,00 som skulle være forsøksstasjonens tilskott til dette formål. Dette ble avslått, men saken må jo løses.

De private som skulle være med i vannverket syntes at anlegget ble for dyrt og trakk seg. De interesserte institusjoner bør derfor prøve å løse saken for sitt vedkommende. Foruten Myrselskapet er det Sparbu kommune, Mære st., Fylkesverket og Mære samvirkelag som skal gå sammen. Finansieringen er tenkt løst på den måte at kr. 30.000,00 skytes inn av de interesserte, og av dette kr. 5.000,00 på Myrselskapet. Resten av anleggskostnadene, ca. kr. 20.000,00 tenkes å få lånt. Foruten vårt tilskott til felles ledning, er oppført kr. 2.500,00 til stikkledninger til styrerbolig og forsøksstasjonen.

Inntektene ved forsøksstasjonen er økt med kr. 2.000,00. Det er høy og korn som er vår største inntektskilde. Kornprisene er faste, men høyprisene er mer variable, så det vil virke inn på resultatet.

Forsøkene m. v. i 1952.

Ved forsøksstasjonen er det i 1952 utlagt følgende forsøk:

1. Sortforsøk: 2 i eng, 3 i poteter, 3 i neper og 1 i følgende vekster: havre, bygg, høstrug, grønnfôr, hodekål, gulrot, blomkål og rødbeter, i alt 16 felter.
 2. Gjødslingsforsøk: 14 i eng, 6 i korn, 1 i poteter, i alt 21 felter.
 3. Tynningstider for neper: 1 felt med 3 sorter.
 4. Kalking og jordforbedring: 2 kalkfelter, 1 kombinert kalk- og sandfelt, 8 kombinerte kalk- og gjødslingsfelter, i alt 11 felter.
 5. Frøavl: 1 felt.
 6. Omløpsforsøk: 3 stykker på grasmyr og 1 på mosemyr, i alt 4 felter.
 7. Forsøk med ugrasbekjempelse: 1 i eng, 1 i neper og drillbrakk, i alt 3 felter.
 8. Forsøk med siloneper og grønnfôr: 1 felt.
 9. Grøtteforsøk: 1 felt på mosemyr.
 10. Beiteforsøk: 1 dyrkings- og gjødslingsforsøk, 1 grøtteforsøk, i alt 2 felter.
 11. Forsøk med fornying av eng uten pløying: 1 felt.
 12. Mikronæringsforsøk: 1 i eng og 1 i bygg, i alt 2 felter.
 13. Planteforedling: 1 felt med timotei.
 14. Forsøk med midler mot kålflue i kålrot: 1 felt.
 15. Forsøk med hodekål utplantet direkte fra benk og utplantet i jordpottet: 1 felt.
 16. Forsøk med midler mot stankelbein i hodekål: 1 felt.
- I alt er lagt 68 felter ved forsøksstasjonen.

Spredte forsøks- og demonstrasjonsfelter.

Det vil gå fram av hosstående tabell at det i inneværende år har vært lagt 17 felter. Det er lagt et nytt felt i år. *) Forsøkene hos Torleif Skjerve og Lorns Østerås, Sparbu, er avsluttet, da serien ikke skulle fortsette lenger.

Diverse.

Oppgrøftinga av jorda ved forsøksstasjonen har fortsatt. Et areal på ca. 20 dekar er under arbeid, og det er til dato tatt ca. 700 m grøft. Arbeidet vil bli fortsatt utover høsten til feltet er ferdig.

Det er videre utført reparasjoner av takrenner. Tidligere er brukt galvaniserte jernplater til renner, og disse tar nå til å bli defekte og må erstattes med sinkrenner. En del malingsarbeider er og utført, og mere må males i løpet av året.

*) Dyrkingsfelt i Fiplingdal.

Oversikt over spredte forsøks- og demonstrasjonsfelter i 1952.

Forsøkssted	Sand- og kalk- felter	Gjøds- lings- felter	Eng- frø- felter	Grøf- tefelter	Andre for- søk	Sum	Feltstyrer
Nordland fylke:							
Piplingdal	1	1	1		1	4	K. Arsund.
Nord-Trøndelag fylke:							
Tramyra, Overhalla	1					1	O. Klykken.
Fjellbygda, Kvam					1	1	S. Moen.
Sør-Trøndelag fylke:							
Måmyr, Roan	1			1		2	P. Stjern.
Møre og Romsdal fylke:							
Stavik, Fræna					1	1	R. Gjelsvik.
Hedmark fylke:							
Astridkjølen, Elverum					2	2	H. A. Rye.
Buskerud fylke:							
Aslefetmyra, Flesberg	1	3			2	6	O. M. Bergan.
Sum	4	4	1	1	7	17	

I sommerens løp har det vært en del besøkende, således deltakerne ved landbrukskurs ved Mære landbruksskole og landbruksskolens elever.

En irsk departemental kommisjon besøkte forsøksstasjonen den 25. mai sammen med direktør Løddesøl, og i juni hadde vi besøk av rektor med elever fra Nytorp Lantmannaskola, Sverige.

Som praktikanter har vi i år hatt agr. Jon Storstad, Sparbu, og Einar Erlendson, Island.

Forsøkslederen har deltatt i Rådet for jordbruksforsøk's møte i Oslo i januar i år, og på Rådet's sommermøte den 21. juni på As. Like etter dette møte hadde forsøkslederne en fellestur til Danmark og besøkte der en rekke forsøksgårder, Store Vildmose, Statens Planteavlslaboratorium, Lyngby. På tilbaketuren gjennom Sverige besøkte vi Weibullsholm vekstforelingsanstalt, Landskrona, Sverige. Turen tok en ukes tid.

Under et landbrukskurs ved Mære landbruksskole holdt forsøkslederen foredrag om myrkkultur, og etter foredraget var det omvisning på forsøksgården.

Det er som før ved forsøksstasjonen utført nedbørmålinger gjennom hele året og temperaturmålinger i sommerhalvåret. Likeså er utført analyser av tørrstoff i poteter og neper ved Forsøksstasjonen.

Til forsøk med røyking mot frost har Statens Kornforretning stillet midler til disposisjon.

Det er i år sendt ut: Melding nr. 36, «Samanlikning mellom superfosfat og søvittfosfat», av Hans Hagerup.

Mære, 19. august 1952.

For Det norske myrselskap

Hans Hagerup.

(sign.)

SØVITTFOSFAT — ET BRUKBART GJØDSELSTOFF.

Forsøksresultater fra Det norske myrselskap.

I den siste mannsalderen har vårt land vært henvist til å skaffe seg fosforgjødsel ved innførsel fra utlandet, mest av råfosfat til superfosfat. Tidligere ble behovet vesentlig dekket ved opparbeiding av innenlandsk råfosfat (appatitt), men kildene var sparsomme, og opparbeidingen av dette mineralet var kostbart. Under de to verdenskrigene, da innførselen var sparsom eller stoppet helt, fikk de innenlandske fosfatlelene igjen aktualitet for en tid, og i det siste har innholdet av sjeldne grunnstoffer økt interessen for dem.

Under krigen 1940—45 arbeidet Statens Råstofflaboratorium med et råfosfat fra Søve i Telemark, og framstilte da også et produkt som kunne være brukbart som fosfatgjødsel, søvittfosfat. Det er framstilt på en annen og enklere måte enn superfosfat og har en noe annen kjemisk sammensetning, bl. a. inneholder det litt kvelstoff.

Med dette stoffet er det i årene 1942—1950 utført gjødslingsforsøk ved Det norske myrselskaps forsøksstasjon på Mære. Forsøksleder Hagerup legger fram resultatene i det nye nummeret av Forskning og forsøk i landbruket.

Søvittfosfatet er her sammenlignet med superfosfat i en større og en mindre mengde som gjødsel til havre, bygg, nepe og eng. Jorda er en god grasmyr med middels kalkinnhold og pH-reaksjon på 5,0-5,4.

Søvittfosfatet har i det hele virket svakere enn superfosfatet, særlig i gjødslingsåret. Senere blir forholdet noe gunstigere, idet søvittfosfatet har større ettervirkning enn superfosfatet. Det etterlater også jorda i bedre fosfortilstand, bedømt etter laktat-tallene.